

DE TRANSLATIONE
IMPERII ROMANI

LIBER TERTIUS

SEPTEM ELECTORES IMPERII A ROMANO PONTIFICE CONSTITUTOS

CAPUT PRIMUM.

Electores ante Gregorū X Pontificis, et Friderici II imperatoris tempora designatos.

Postrema restat quæstio de septem Electoribus, quam Illyricus fusissime persequitur a pagina 89. usque ad 138. et quoniam tres auctorum sententias de hac ipsa quæstione fuisse video, quarum una Gregorio V Romano Pontifici, altera Gregorio X item Romano Pontifici, postrema Othoni III imperatori institutionem hanc Septemvirorum principum adscribit, ut primam sententiam, quæ verissima est, corroboremus, duas posteriores confutare pro viribus aggrediemur.

Principio igitur Joannes Aventinus primus est (quod sciam), qui communi, et multorum auctorum sententiis trito itinere prætermisso, novam quamdam semitam aperuit. Is enim lib. v. Annalium Boiorum pag. 310. de septem Electoribus loquens: Ego, inquit, illos demum post fata Friderici II institutos, et a Gregorio X confirmatos esse comperitum habeo.

Aventinum secutus est Onuphrius Panvinus in lib. de Comitibus imperatoribus. Tametsi enim ignorare se dicit, quando, et a quo septem Electorum institutio manavit, affirmat tamen, se certo comperisse, incidisse eam in illud tempus, quod inter mortem Friderici II, et creationem Rodulphi imperatoris intercessit. Illud etiam addit probabile videri, illam institutionem Gregorii X, auctoritate in œcumenico concilio

Lugdunensi factam esse. Quæ sententia præsentis causæ nostræ nihil officit (quid enim nostra interest V. ne, an X. Gregorius is Pontifex fuerit, qui Electores instituit, modo Pontifex aliquis instituerit)? Verum tamen falsa est, atque adeo perspicue falsa, ut Aventini et Onuphrii temeritas nulla ratione excusari queat. Siquidem Aventinus (ut paulo ante audivimus) comperitum sibi esse dicit, post fata Friderici II Septemviro institutos; Onuphrius autem in lib. de Comitibus imperatoribus, hæc verba scribere ausus est. Itaque cum nullus nec Germanus, nec Italus, nec cujusvis gentis auctor, qui tamen ante Friderici obitum vixerit, vel verbum quidem de hac re faciat, profecto necesse est, ut longo tempore post Othonis tempus hoc institutum fuerit.

Videamus igitur, an reperire possimus auctorem, qui ante obitum Friderici II vixerit, et Electorum imperii meminerit. Martinus Polonus pœnitentiarius fuit Innocentii Papæ IV, ut Onuphrius testatur in additione ad Platinam, ubi fabulam Joannis VIII fœminæ refellit. Vixit igitur idem Martinus, Onuphrio teste, ante obitum Friderici II. Nam cum Innocentius Papa ante Fridericum obierit, ut idem Martinus scribit in vita ejusdem Innocentii, non potuit certe Martinus Innocentii pœnitentiarius esse, nisi ante obitum Friderici vixerit. Neque multum refert quod Onuphrius Fridericum annis quatuor ante Innocentium obiisse scripsit. Nam ne sic quidem potuit Martinus pœnitentiarius apud Innocentium agere nisi multos annos ætatis exegerit ante obitum Friderici, nisi pœnitentiarius, infantulus, atque adeo qua-

driennis fuerit. Hic igitur Martinus in vita Othonis III ita scribit: Et licet isti tres Othones per successionem generis regnaverint, tamen postea fuit institutum, ut per officiales imperii, imperator eligeretur, qui sunt septem; videlicet primo tres Cancellarii isti, Maguntinensis Germaniæ, Trevirensis Galliæ, Coloniensis Italiæ: Marchio Brandenburgensis Camerarius est; Palatinus Dapifer; Dux Saxonie ense portat; Rex Bohemus pincernam agit. Unde versus:

Maguntinensis, Trevirensis, Coloniensis,
Quilibet imperii sit Cancellarius horum:
Et Palatinus Dapifer; Dux portitor ensis:
Marchio præpositus Cameræ; pincerna Bohemus.
Hi statuunt Dominum cunctis per sæcula summum.

Habemus igitur auctorem unum, qui disertis verbis Electorum meminit, cum tamen ante obitum Friderici vixerit. Sed accedat etiam secundus testis. Sanctus Thom. Aquinas non modo ante obitum Friderici II vixit, sed etiam obiit ante Lugdunense Concilium, in quo vult Onuphrius septem Electores imperii a Gregorio X institutos. Nam Fridericus II obiit (Onuphrio teste) anno Domini 1250. Sanctus autem Thomas in cœlum ex hac vita migravit anno Domini 1274. cum ad concilium Lugdunense proficisceretur, et annum vitæ ageret quinquagesimum, ut S. Antoninus scribit. 3. par. Summæ historialis tit. 23. cap. 7. §. 11. ex quo sequitur, ut S. Thomas annum egerit sextum et vigesimum, quo tempore Fridericus II moriebatur. Hæc autem sunt verba S. Thomæ, lib. III. de regimine principum, cap. 19. Otho, inquit, imperium tenuit usque ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus est Otho; et ex tunc (ut historiæ tradunt) per Gregorium V genere similiter Teutonicum provisus est electio, ut videlicet per septem principes Alemanniæ fiat, quæ usque ad ista tempora perseverat, quod est spatium ducentorum septuaginta annorum, vel circa, et tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, quæ supremum gradum in principatu tenet, Christi fidelibus expediens judicaverit. Hæc S. Thomas. Quod si quis objiciat, hunc librum non videri S. Thomæ, cum in eodem lib. III. cap. 20. mentionem faciat Adolphi, et Alberti imperatorum, qui post ejus obitum imperare cœperunt: respondebimus, aut ab aliquo alio insertam fuisse in opere S. Thomæ illam narrationem de imperio Adolphi, et Alberti: vel certe si liber S. Thomæ non sit, auctorem tamen libri tam

esse antiquum, ut ante obitum Friderici II vivere potuerit, ut ex annorum supputatione colligitur.

Prodeat vero et tertius testis, B. Augustin. Triumphus (ut ex Epitaphio constat, quod exstat incisum in sepulcro ejus Neapoli, in Ecclesia Eremitarum augustinianorum) obiit anno Domini 1328. cum vixisset annos octoginta quinque, quocirca necesse est eum anno Domini 1250. quo Fridericus II obiit, fuisse annorum septem; et anno 1274. quo Lugdunense concilium a Gregorio X. coactum est, annorum fuisse unius et triginta, proinde vixisse non modo ante concilium Lugdunense, et Gregorii X Pontificatum, sed etiam antequam Fridericus II moreretur. Hic igitur auctor in Summa de potestate Ecclesiæ q. 35. art. 2. ita loquitur: Gregorius V tempore Othonis imperatoris, convocatis et requisitis principibus Alemanniæ, septem Electores instituit, officiales ipsius curiæ imperialis: quatuor laicos, ut regem Bobemiæ, ducem Saxonie, comitem Palatinum, et Marchionem Brandenburgensem: et tres clericos, Archiepiscopum Maguntinensem, Trevirensis et Coloniensem. Jam vero si tres isti testes Onuphrio atque Aventino minime satisfaciunt, accedat etiam quartus, Henricus Cardinalis Hostiensis, qui, teste Trithemio in lib. de scriptoribus, anno 1240. florebat, nimirum anno decimo ante obitum Friderici, et trigesimo quarto ante concilium Lugdunense a Gregorio X celebratum. Is enim explicans Decretalem Innocentii, quæ incipit: Venerabilem, septem numerat ac nominat principes, ad quos Electio imperatoris antiquo jure pertineat. Accedat etiam quintus testis, quem Illyricus antagonista noster producit, exstat enim (ut ipse ait) Chronicum manu scriptum, ex quo plurima Albertus Krantzius ad verbum descripsit. Est autem Chronici illius auctor Friderici II æqualis, et ante obitum ejus sine dubitatione vixit, cum ipse testetur cœptum a se scribi Chronicum illud anno Domini 1240. id est, decennio ante mortem Friderici. In eo igitur Chronico sic auctor loquitur: Papa Gregorius (IX.) insolentias imperatoris contra Ecclesiam metuens, principes super electione alterius sollicitavit, sed nihil profecit, quia quidam principum ei rescripserunt, non esse sui juris imperatorem substituere, sed tantum electum a principibus coronare; electio enim ad illos dignoscitur pertinere. Ex prætaxa-

tione principum, et consensu, eligunt imperatorem, Trevirensis, Moguntinus et Coloniensis. Palatinus eligit, quia Dapifer est; dux Saxoniae, quia Marscalcus; et Margravius de Brandeburga, quia camerarius; rex Bohemiae, quia pincerna est, non eligit, quia Teutonicus non est. Hæc ille.

Neque mirari debet quisquam, quod hic auctor regem Bohemiae a numero Electorum exclusit, cum is tamen septimus elector numerari soleat; nam revera Bohemiae rex non eligit cum ceteris; sed solum quando sex electores inter se ita dividuntur, ut tres uni, et tres alteri suffragentur, tum ille jus habet ex duobus electis alterutrum nominandi. Sic enim loquitur Hostiensis in cap. Venerabilem, de elect.: Septimus est dux Bohemiae, qui modo est rex; sed iste secundum quosdam non est necessarius, nisi quando alii discordarent. Idem cum Hostiense docent glossa in cap. Ad Apostolicam, de sent. et re judic. lib. vi. Albericus in l. Bene a Zozone, C. de quadrien. præscript. Baldus in Margarita, verbo, Annus; Card. Florentinus in cap. Venerabilem, de elect. §. 1. n. 6. et alii.

Cum igitur tempore Gregorii IX electio imperatoris ad Septemviros pertineret, ut is auctor disertis verbis testatur, qui tum vivebat; quis Aventini, atque Onuphrii temeritatem excusare poterit, qui tam confidenter scribunt, sibi compertum esse, Electores imperii non ante Gregorii X tempora, et Friderici obitum institutos?

His addo tres alios testes, quos etsi non constat vixisse ante obitum Friderici, constat tamen aut tum vixisse, aut certe non diu postea, ut nullo modo ignorare poterint, quid egerit Gregorius X cujus temporibus ipsi vixerunt. Hi sunt, Lupoldus Bambergensis, Alvarus Pelagius, et Joannes Villanus, qui omnes florebant sedente in Apostolica Sede Joanne XXII, id est, anno secundo et quadagesimo post Lugdunense concilium a Gregorio X celebratum. Ac Lupoldus quidem in lib. de juribus imperii c. 2. sic ait: Tempore Othonis III, qui filiis caruit, fuit institutum, ut per certos principes Germaniae, scilicet per Officiatos imperii, seu Curiae imperialis, eligeretur imperator. Hæc ille, qui etiam paulo post septem illos principes enumerat, atque eosdem versiculos adscribit, quos supra ex Martino Polono retulimus. Alvarus Pelagius lib. 1. de planctu Ecclesiae art. 41. de iisdem septem Ele-

ctoribus loquens: Ista, inquit, electio incepit anno Domini 1603. et perseverabit, quantum Ecclesia Romana permiserit, cujus est regna transferre. Joannes Villanus lib. iv. historiae Florentinae cap. 2. Italicis verbis tradit post obitum Othonis III constitutum fuisse, idque Summi Pontificis auctoritate, ut deinceps a septem imperii principibus imperator diceretur, quos etiam ibidem enumerat, eorumque officia circa obsequium imperatoris describit. Accedat postremo testimonium ipsorum Electorum, quorum publicae litterae scriptae anno 1279 Romae exstant authenticæ. (Hoc testimonium habes inferius cap. 3. integre adscriptum.) In iis enim litteris fatentur ipsi, jam olim a Sede Apostolica Electores imperii in Germania constitutos. Non est autem credibile, per eam vocem (olim) eos intelligere voluisse tempora Gregorii X aut Concilii Lugdunensis, cum epistola scripta sit tantum quatuor annis post obitum Gregorii, quinque vero post concilium Lugdunense. Neque illud hoc loco prætereundum videtur, eos principes qui epistolam jam dictam scripserunt, aut omnes, aut certe eorum aliquos vixisse ante obitum Friderici II cum inter Friderici obitum, et tempus epistolæ anni tantum 29. intercesserint. Itaque undique Onuphrii, atque Aventini iudicium non modo falsitatis manifestæ, verum etiam intolerandæ temeritatis arguitur.

CAPUT II.

Objectiones Onuphrii refellit.

Sed occurrit Onuphrius, ac duobus gravissimis argumentis cum sententiam nostram refellit, tum suam corroborat. In primis illud adducit: quod si verum esset, quod nos defendimus, Gregorii V atque Othonis III tempore, Electores imperii constitutos, incredibilis negligentiae accusandi essent plurimi scriptores, qui rem tantam silentio involverunt; nihil enim de hac re Vitichindus, nihil Luithprandus, nihil Lambertus, nihil Rhegino, nihil Marianus, nihil Otho Frisingensis, nihil Abbas Urspergensis, nihil Sigebertus, nihil alii veteres scripserunt. Deinde percurrit electiones imperatorem ab Othone III usque ad Fridericum II, ac demonstrat eos electos fuisse non a septem dumtaxat principibus, sed ab omnibus quotquot ex Germania et Italia interesse voluis-

sent, cujus demonstrationis hic brevem subiciam summam. Henricum II regem, sed imperatorem primum, qui Othoni III. proxime successit, electum ab omnibus totius regni primoribus scribit Otho Frisingensis, lib. vi. c. 27. Chunradum item regem secundum, et primum imperatorem, communi omnium procerum consensu electum scribit idem Otho Frisingensis lib. vi. cap. 28. nec non Abbas Urspergensis in Chronico anni 1025. ubi inter alios Electores numerat Episcopum Bambergensem. Henricum IV regem, tertium imperatorem electum ab Episcopis, ac principibus Germaniae, scribit Abbas Urspergensis in Chronico anni 1033. Henricum V regem imperatorem quartum electum ab universis totius imperii Romani principibus, tum ecclesiasticis, tum laicis, qui duo et quinquaginta numerabantur. Scribit Abbas Urspergensis in Chronico anni 1106. ubi etiam addit, solum abfuisse Saxoniam ducem, nec tamen ullam rationem ejus absentiae habitam esse dicit. Lotharium II electum ab archiepiscopis duobus, episcopis octo, abbatibus permultis, et eminentioribus aulae regalis primatibus, scribit continuator Sigeberti in Chronico anni 1126. quo tempore auctor ille florebat. Chunradum III regem, secundum imperatorem, electum a multis principibus, non vocato duce Saxoniae, et duce Noricorum, vacante etiam sede Moguntina, scribit Otho Frisingensis lib. vii. cap. 22. Fridericum I ab omnibus totius Germaniae principibus electum, scribit Otho Frisingensis lib. ii. de rebus gestis Friderici cap. 1. Philippum a Suevis, et Saxonibus, et Bavaris, et Bohemis, et principibus, Urspergensis in Chronico. Othonem IV. a Coloniensibus et Argentinensibus, aliisque nonnullis electum, scribit idem Abbas in eodem loco. Fridericum II adhuc puerulum ab Alemaniae principibus pene omnibus vivente patre electum; ac deinde rursus in schismate adversus Othonem IV. a rege Bohemiae, duce Austriae, duce Bavariae, lantgravio Thuringiae, aliisque plurimis principibus electum, scribit idem auctor ibidem.

Hæc sane argumenta, negare non possum quin gravia sint, et nullo modo a viris prudentibus contemnenda: quamquam ad eam controversiam, quam nos præcipue explicandam suscepimus, nihil fere pertineant. Nos enim (ut supra diximus) non multum laboramus, utrum Gregorius V an X, an

aliquis alius jus eligendi principem certis Electoribus dederit, modo qui id fecit, Romanus Pontifex fuerit: quod quidem paulo post adversus Illyricum clarissime demonstrabimus. Tametsi autem ad causam nostram parum faciat definire, utra verior sit opinio, eane, quæ Gregorium V auctorem facit ejus decreti; an illa, quæ alteri cuidam Pontifici rem totam tribuit: quia tamen prior opinio verior est, nitemur eam paucis explicare.

Igitur ex iis quæ dicta sunt, unum exploratum ac certum haberi debet; alterum in questionem vocari potest. Exploratum, ac certum haberi debet, sanctionem illam de Electoribus non tempore Friderici II, sed annis plus ducentis ante imperium Friderici, factam esse. Nam cum soli Aventinus atque Onuphrius, qui hoc nostro sæculo scripserunt, eam sanctionem editam esse dicant post obitum Friderici II, contra vero S. Thomas, B. Augustinus Triumphus, Martinus Polonus, Henricus Hostiensis, auctor innominatus Henrici æqualis, Lupoldus Bambergensis, Alvarus Pelagius, Joannes Villanus, ipsi denique Electores principes, qui vel Friderico II. vivente, vel paulo post ejus obitum scripserunt, constanter affirmant, eandem illam sanctionem non esse editam suo tempore, sed ante annos plus ducentos, nec ullus omnino inveniatur auctor antiquus, qui eam sanctionem post obitum Friderici II editam significaverit, quis non videt Onuphrium et Aventinum maluisse temere divinare, quam rem certam, et exploratam ab idoneis testibus accipere?

Quod in questionem vocari potest, illud est, unde factum sit, ut tot imperatores post Othonem III ab Electoribus multo pluribus, quam septem electi fuisse inveniuntur. Ad quam sane questionem duplex responsio adhiberi potest. Prima responsio est, plures omnino quam septem ad electionem convenire solitos, sed qui non tam eligerent, quam a Septemviris electum agnoscerent, eique præsentia sua faverent. Nam hoc etiam tempore multo plures conveniunt ad electionem, quam septem, et omnium habetur ratio; licet soli Septemviri proprie jus habeant eligendi.

Quod autem in argumento Onuphrii dicitur in Henrici V et Chunradi III. electione ducem Saxoniae non adfuisse, verum est quidem; sed non potest inde colligi non fuisse ducem Saxoniae unum ex numero

Septemvirorum Electorum. Abbas enim Urspergensis disertis verbis scribit, in electione Henrici V ducem Saxoniam non adfuisse, quod senectute impediretur. Ex quo intelligimus, eum adesse debuisse; et vel per legatos, aut epistolam adfuisse; vel certe juri suo cecidisse. In electione autem Chunradi III. scribit Otho Frisingensis loco notato, ducem Saxoniam, qui exspectatus non fuerat, eam electionem pro illegitima, atque irrita habuisse: quamvis postea pro bono pacis assensum præbuerit, et electionem factam suo etiam calculo confirmaverit.

Altera responsio esse posset, sanctionem illam a Gregorio V Pontifice, Othone III. imperatore consentiente, factam esse; sed non continuo omnes partes ejus decreti in mores induci potuisse. Quatuor enim ejus decreti videntur esse partes: Una, ut non hæreditate, sed electione ad imperium veniatur. Altera, ut soli principes, non etiam populus eligat. Tertia, ut ii principes, Germani sint, ad quos nimirum initio translatum imperium fuerat. Postrema, ut non omnes principes Germani, sed sex dumtaxat aut septem imperatorem eligant. Et quidem pars prima jam antea in usu esse cœperat, sed tunc primum sanctione stabilita esse videtur. Nam in familia Caroli Magni imperium hæreditarium fuerat usque ad Ludovicum Arnulphi imperatoris filium, deinceps electio locum habuit. Verumtamen certum decretum, ut electione dumtaxat, non propagatione naturali ad imperium veniatur, nullum legitur exstitisse ante Othonis III. tempora. Meminit hujus rei Otho Frisingensis lib. II. de rebus gestis Friderici I. cap. 2. Id juris, inquit, Romani imperii apex, videlicet non per sanguinis propaginem, sed per principum electionem reges creare, sibi tamquam ex singulari vendicat prærogativa. Meminit ejusdem Innocentius III. Pontifex in epist. supra notata ad ducem Thuringiam, ubi monet principes, ut caveant, ne jus suum eligendi regem Romanorum amittant, si sæpius filios parentibus in imperio succedere patiantur.

Altera item decreti illius pars continuo a morte Othonis III. usu recepta est. Nam usque ad illud tempus, non soli principes, sed universus populus ad electionem convenire solitus erat. Chunradum enim, qui Ludovico Arnulphi imperatoris filio successit, omnis populus Francorum et Saxonum elegit, teste Vitichindo lib. I. rerum Saxoniarum, et

Luithprando lib. II. cap. 7. rerum in Europa gestarum. Henricum successorem Chunradi ab omni populo Francorum et Saxonum regem creatum, scribit idem Vitichindus in eodem lib. Othonem Magnum, Henrici regis filium, ab universo populo electum, Vitichindus lib. II. ejusdem operis testatur. Othonem II. regem appellatum ab omni populo, omnibusque proceribus scribit Continuator Reginonis in Chronico anni 961. Othonem III. regem creatum a Germanis, qui tum frequentes Romam aderant, ubi paulo ante Otho II. obierat, testatur Platina in vita Benedicti VII. Deinceps autem (quod sciam) electioni populus numquam interfuit, sed valuit decretum, ut soli principes regem eligerent.

Tertia porro pars, ut soli Germani, non etiam Itali interessent, diu postea vim suam obtinuit; et quoniam hoc loco Illyricus more suo mendacia admiscet, paucis ea refutanda sunt. Sic igitur ille pag. 130: « Illud, inquit, non possum bona conscientia reticere, nequaquam probandum esse, quod Onuphrius iste indicans, quinam ab initio, ante constitutos septem Electores, Imperatores elegerint, primo loco inter illos vetustiores Electores nominat Pontificem, seu ejus legatos, secundo Comitem Taurinensem, et Marchionem Montisferrati; quibus in genere addit. Et alii quidam Itali: postea deram illis adjungit omnes principes Germaniam. Hanc suam enumerationem cum profiteatur se veterum historicorum testimoniis probare vel le, proferatque multorum dicta; nec unus quidem ex illis, vel Pontificem, aut Pontificis legatos, vel aliquem Italicum principem imperatorum electioni interfuisse testatur: sed tantum Germanicos principes, omnes uno ore testantur elegerisse Imperatorem ». Ego vero numquam credidissim, Illyricum tam fuisse mendaciorum amicum, ut etiam diceret, se non potuisse bona conscientia ea reticere, quæ sunt mendacia manifesta. Quid enim hoc aliud significat, nisi non potuisse eum bona conscientia non mentiri? Audi enim veteres historicos inter electores imperatoris modo Romanum Pontificem, modo ejus legatos, modo Italicos principes numerantes. Abbas Urspergensis in Chronico anni 1053: Filium, inquit, suum Henricum, Romani Pontificis, cunctorumque Pontificum, et principum regni electione regem constituit. Continuator Sigeberti in Chronico anni 1126: Mense Augusto, inquit, legati

Apostolicæ Sedis, et Archiepiscopi cum Episcopis et Optimatibus imperii ex condito convenientes Moguntiam, constant sibi et toti Romano imperio de substituendo rege. Lotharius dux Saxonum, vir sapiens, et industrius, et ecclesiastico juri devotus, præpotens divitiis et victoriis, omnium consensu eligitur. Otho Frisingensis lib. II. de rebus gestis Friderici I. cap. 1: Anno, inquit, ab Urbe condita 1800, ab Incarnatione vero Domini 1152, decedente ab hac luce, vernali tempore, id est, sexta feria proxima, ut dictum est, post caput jejunii, in civitate Bambergensi piissimo rege Chunrado III. Nonas Martii, id est, tertia feria post Oculi mei, in oppido Franconefurt, de tam immensa Transalpini regni latitudine universum (mirum dictum) principum robur, non sine quibusdam ex Italia baronibus, tamquam in unum corpus coadunari potuit, ubi cum de eligendo principe primates consultant (nam id juris Romani imperii apex, videlicet non per sanguinis propaginem descendere sed, per principum electionem reges creare, sibi tamquam ex singulari vendicat prærogativa), tandem ab omnibus Fridericus Suevorum dux Friderici ducis filius, petitur, cunctorumque favore in regem sublimatur. Hæc ille. Idem Otho Frisingensis lib. VII. hist. cap. 22: Chunradum, inquit, imperatoris Henrici sororium, præsentem Theoduno Episcopo Cardinali, ac S. R. E. Legato, Summi Pontificis, ac totius Romani populi, urbiumque Italiae assensum promittente, nonagesimum tertium ab Augusto regem creant. Hæc ille.

Habemus igitur Romanum Pontificem per se, vel per legatos, necnon Italicos principes cum Germanis aliquando electioni interfuisse. Postea tamen, ut diximus, paulatim solis Germanis principibus id juris relictum est, ut regem Romanorum eligerent; Romanus autem Pontifex electione confirmata, eundem ad imperium promoveret: ut Innocentius III. apertissime constitetur in epistola ad ducem Thuringiam, unde exstat cap. Venerabilem, de elect.

Postremam decreti illius partem, quæ numerum Electorum ad septenarium redigit, post electionem Friderici II, usu recipi cœptam esse constat ex omnibus historicis, qui post illa tempora scripserunt. Credibile vero est, constitutionem istam, quatenus excluderat omnes principes ab electione, septem dumtaxat exceptis, ideo non fuisse initio

admissam, quia odiosa erat, et nec principes facile se patiebantur excludi, nec imperator audebat tot principes sibi infestos reddere: sed tamen occasione schismatum, quæ temporibus Friderici II. in imperio quotidie exoriebantur, tandem aliquando omnium consensu esse receptam.

CAPUT III.

Electores imperii non ab Othone III imperatore, sed a Gregorio V Pontifice Maximo institutos ostendit.

Sed jam Aventino, atque Onuphrio dimissis, ad Illyricum veniamus. Institutos igitur septem Electores antiquis temporibus non negat Illyricus; id unum negat, eam constitutionem Summi Pontificis auctoritate factam esse, remque totam imperatori adscribit. Nos contra summam rei Pontificis Maximo tribuimus, etsi consensum quoque imperatoris adhibitum non negamus. Quia vero quæstio historica est, atque a testium idoneorum fide et multitudine pendet, proferamus nos primum testes nostros, deinde quid Illyricus adferat videamus.

Primus igitur testis sit Innocentius III, quem Illyricus pag. 120. testem esse dicit omni exceptione majorem. Is enim disertis verbis testatur, a Sede Apostolica ad certos Germaniam principes potestatem eligendi regis Romanorum pervenisse: « Verum (inquit in epist. ad ducem Thuringiam, unde exstat cap. Venerabilem, de elect.) illis principibus jus et potestatem eligendi regem, in imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus ut debemus, ad quos de jure, et antiqua consuetudine noscitur pertinere: præsertim cum ad eos jus et potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit, quæ Romanum imperium in persona magnifici Caroli a Græcis transtulit in Germanos ». Hæc ille; qui etsi non meminit Gregorii V, tamen id affirmat quod potissimum hoc loco probare contendimus. Innocentium sequuntur ex Italicis, et Gallicis scriptoribus Henricus Hostiensis, S. Thomas Aquinas, B. Augustinus Triumphus, Alvarus Pelagius, et Joannes Villanus, supra citati: necnon Philippus Bergomensis lib. XII. supplement. Chronicon. Blondus Flavius lib. III. Decadis 2. Baptista Platina in vita Gregorii V. Raphael Volaterranus lib. XXII. Anthropologia: Polydorus Virgilius lib. IV. de Inventoribus